

Knygotyra
2025, vol. 85, pp. 344–347

ISSN 0204–2061 eISSN 2345–0053
DOI: <https://doi.org/10.15388/Knygotyra.2025.85.13>

PROFESORIAUS VLADO ŽUKO 100-ŲJŲ GIMIMO METINIŲ MINĖ- JIMAS VILNIAUS UNIVERSITETE

Evelina Padrėzaitė

Vilniaus universiteto bibliotekos
Mokslinių tyrimų ir paveldo rinkinių departamento
Rankraščių skyrius
Universiteto g. 3, LT-01513 Vilnius, Lietuva
El. paštas evelina.padrzaite@mb.vu.lt

Profesorius habilituotas daktaras Vladas Žukas (1925–2014) – lietuvių bibliografas, knygotyryninkas, senosios literatūros tyrinėtojas, meno kolekcininkas, ilgametis Vilniaus universiteto dėstytojas (1951–1992). V. Žukas parengė daugiau kaip 2 000 aukštos kvalifikacijos specialistų. Jis buvo pirmasis mokslininkas Lietuvoje, apgynęs disertacijas iš bibliografijos ir knygotyros. Pedagoginę ir mokslinę veiklą paskyrė lituanistikos, bibliografijos ir knygos istorijos tyrinėjimui. Paskelbė daugiau kaip 800 darbų lietuvių bibliografijos istorijos, metodikos ir organizacijos, knygų, periodikos, bibliotekų istorijos, literatūros tyrimų klausimais, rašė apie lietuvių raštijos, literatūros ir kalbos, spaudos ir knygos, meno veikėjus. Už ilgametę profesinei bibliotekininkų bendruomenei rodomą paramą 1994 m. V. Žukui buvo suteiktas Lietuvos bibliotekininkų draugijos garbės nario vardas. Už nuopelnus bibliotekininkystės mokslui ir studijoms 1999 m. ir už nuolatinį bendradarbiavimą ir paramą J. ir M. Šlapelių namui-muziejui 2003 m. Lietuvos kultūros ministro apdovanotas padėkos raštais. Už mokslo ir visuomeninius nuopelnus ugdant lietuvių kalbos ir knygos kultūrą 2004 m. įteikta Kalbos premija.

Received: 2025 08 29.

Copyright © 2025 Evelina Padrėzaitė. Published by Vilnius University Press. This is an Open Access journal distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

2025 m. balandžio 14 d. Vilniaus universiteto (VU) biblioteka ir VU Komunikacijos fakultetas V. Žuko 100-ųjų gimimo metinių proga pakvietė į Profesoriaus atminimui skirtą popietę ir parodos „Prisiminimų puslapiai...: profesoriui Vladui Žukui – 100“ atidarymą VU bibliotekos Joachimo Lelevelio ir Baltojoje salėse. Tai ne pirmas kartas, kai VU biblioteka mini Profesoriaus sukaktį. 2005 m. Baltojoje salėje minėjome V. Žuko 80-mečio jubiliejų¹, o 2015 m., minint 90-metį, VU Komunikacijos fakultetas kartu su VU biblioteka parengė ir išleido V. Žukui skirtą bibliografinę rodyklę².

ATSIMINIMŲ POPIETĖ J. LELEVELIO SALĖJE

Į VU bibliotekos J. Lelevelio salę susirinko buvę V. Žuko studentai, kolegos, bičiuliai ir artimieji. Atsiminimų popietėje įžanginį žodį tarė VU Komunikacijos fakulteto dekanė prof. dr. Renata Matkevičienė ir VU bibliotekos generalinė direktorė Irena Krivienė. Atsiminimais dalinosi Profesoriaus mokiniai ir kolegos: Eglė Jovaišaitė, akad. Domas Kaunas, Vida Kaunienė, dr. Inga Liepaitė, prof. Aušra Navickienė, bibliofilų organizacijų atstovai: Gintautas Černeckis, Dalia Poškienė, taip pat V. Žuko sūnus dr. Saulius Žukas ir anūkas dr. Teodoras Žukas.

I. Krivienė pasidžiaugė, kad V. Žuko rankraštinis palikimas yra saugomas VU bibliotekos Rankraščių skyriuje. Asmens fondas (F141), kuriame beveik du tūkstančiai dokumentų, pradėtas formuoti 1980–1981 m. Šį fondą iki pat gyvenimo pabaigos reguliariai pildė V. Žukas. Po jo mirties namuose likusią medžiagą perdavė žmona Eleonora ir sūnus Vaidotas. Šiame fonde saugomi V. Žuko asmeniniai dokumentai, dienoraščiai, fotografijos, studijų ir darbo VU (akademinės ir mokslinės veiklos) įvairi medžiaga, studentų diplominiai darbai, kuriems Profesorius vadovavo, korespondencija su įvairiais mokslo ir kultūros veikėjais, veiklos Vilniaus Mažvydo bibliofilų klube įvairi medžiaga, atsiminimai ir surinkta medžiaga apie įvairius kultūros veikėjus.

- 1 ŠULGIENĖ, Nijolė. Paminėta prof. Vlado Žuko sukaktis. *Tarp knygų*, 2005, nr. 5, p. 34; ŽUKAS, Vladas. *Žodis universiteto bibliotekoje per mano 80-mečio minėjimą*. Vilnius, 2005, balandžio 18. Vilniaus universiteto bibliotekos Rankraščių skyrius, f. 141-1317. 2 lap.
- 2 *Vladas Žukas: bibliografijos rodyklė, 1950–2014* / Vilniaus universitetas, Vilniaus universiteto biblioteka, Komunikacijos fakulteto Knygotyros ir dokumentotyros institutas; [parengė Salomėja Peciuikienė, Eglė Akstinaitė-Veličkienė, Dalia Valikonytė, Žiedunė Zaveckienė]; [sudarė Domas Kaunas]. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2015. 194, [1] p.: iliustr., faks., portr. Taip pat prieinama per internetą: <<https://kolekcijos.biblioteka.vu.lt/objects/990007621771008452>>.

PARODA „PRISIMINIMŲ PUSLAPIAI...: PROFESORIUI VLADUI ŽUKUI – 100“

V. Žuko asmens fondo pagrindu buvo parengta ir VU bibliotekos Baltojoje salėje atidaryta paroda „Prisiminimų puslapiai...: profesoriui Vladui Žukui – 100“. Joje taip pat eksponuoti dokumentai, saugomi Domo Kauno, Kristinos Rickevičiūtės, Ievos Simonaitytės, Antano Stravinsko ir Levo Vladimirovo asmenų fonduose, ir dokumentai iš VU archyve saugomų V. Žuko, studento ir darbuotojo, bylų. Iš viso eksponuoti 126 rankraštiniai ir spausdinti dokumentai, atspindintys Profesoriaus vaikystę ir jaunystę, gimnazijos ir studijų metus, darbą Vilniaus universitete, mokslinę veiklą, keliones, gyvenimą ir veiklą išėjus į pensiją, įamžinimą po mirties. Parodos stenduose buvo galima išvysti gimnazisto V. Žuko asmeninį atminimų albumą, kuriame moksleivių Petro Čepaičio, Alberto Kiaušo, Alfredo Karlauskio, Janinos Šulgaitės, biologijos mokytojos Antaninos Petraitytės, istorijos mokytojos Bronės Urbelienės bei kitų įrašytos sentencijos, linkėjimai, poetų eilėraščių ištraukos su spalvotais piešiniais. Taip pat fotografijas, kuriose užfiksuotos akimirkos iš Šeduvos ir Kauno gimnazijų moksleivių gyvenimo. Eksponuoti studento V. Žuko prašymas priimti į Vytauto Didžiojo universiteto Istorijos-filologijos fakulteto lietuvių literatūros ir kalbos skyriaus pirmą kursą ir Kauno suaugusiųjų gimnazijos brandos atestatas.

Iš V. Žuko studijų ir darbo Vilniaus universitete metų buvo galima pamatyti šiuos dokumentus: studento V. Žuko studijų knygelę, diplominį darbą „Žemaitė visuomenininkė (1863–1916)“ ir pranešimą ginant diplominį darbą, prašymą skirti VU Istorijos-filologijos fakulteto dėstytoju, bibliografijos paskaitų užrašus, studijų programas „Lietuvių spaudos veikėjai“ ir „Lietuvių bibliografijos istorija“, atsiliepimą apie studentės J. Latakaitės diplominį darbą „J. Tumas-Vaižgantas – bibliofilas“. Profesoriaus mokslinę veiklą atspindėjo disertacija „S. Baltramaitis ir jo bibliografijos darbai“, pranešimai, skaityti VU Istorijos-filologijos fakulteto mokslinėje konferencijoje, Antrojoje respublikinėje bibliotekininkų mokslinėje konferencijoje, S. Daukanto bibliofilų klube Plungėje, nepublikuotas straipsnis „O. Kolbergo lietuviškoji bibliografija“ bei kiti straipsniai ir pasisakymai įvairiose konferencijose bei renginiuose, knygų recenzijos.

Taip pat buvo galima pamatyti Profesoriaus per dešimtmečius parengtas ir išspausdintas knygas. Eksponuotos poeto, kunigo Antano Strazdo ir kompozitoriaus, dailininko Mikalojaus Konstantino Čiurlionio bibliografijos, paskutinė V. Žuko parengta monografija apie kultūros istoriką, teisininką Vaclovą Biržišką, knygos apie kalbininką Juozą Pikčilingį, rašytoją Adomą Mickevičių,

Marijos ir Jurgio Šlapelių lietuvių knygyną, apie „Dirvos“, „Švyturio“, „Sakalo“ bendroves knygoms leisti ir platinti 1918–1944 m. ir kt. Parodos lankytojai galėjo pasiskaityti ištraukų iš V. Žuko dienoraščių, kelionių užrašų ir prisiminimų knygų serijos *Prisiminimų puslapiai*. Taip pat buvo galima susipažinti su V. Žuko pagerbimo ir įamžinimo ženklais: 2003 m. Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos padėkos raštu, 2005 m. Felicijos Bortkevičienės premijos skyrimo raštu, V. Žuko 80-ojo jubiliejaus progai skirtos parodos atidarymu VU bibliotekoje, mokslinės konferencijos, skirtos V. Žuko atminimui, 2014 m. Anykščiųose programa, 2015 m. Vilniaus universiteto raštu Vilniaus miesto savivaldybei dėl paminklinės lentos V. Žukui įrengimo.

Ekspoziciją papildė fotografijos, primenančios įvairias V. Žuko gyvenimo akimirkas. Buvo eksponuojamos asmeninės ir artimųjų fotografijos: V. Žukas su motina Ona ir broliu Vytautu, su žmona Eleonora, sūnumis Sauliumi, Edvidu ir Vaidotu. Taip pat buvo galima pažvelgti į V. Žuko Baisogalos mokyklos, Šeduvos ir Kauno gimnazijų laikų fotografijas. Darbo metus Vilniaus universitete atspindėjo fotografijos, kuriose V. Žukas įamžintas su VU Istorijos-filologijos fakulteto bibliotekininkystės ir bibliografijos specialybės absolventais ir dėstytojais, VU Istorijos fakulteto Mokslinės informacijos katedros darbuotojais: Žiedūne Zaveckiene, Levu Vladimirovu, Stase Matulaityte, Julija Zinkevičiene, Algirdu Kancleriu, Elena Macevičiūte, Raimunda Balsyte, Vanda Jurkuvėniene, Domu Kaunu. Kitos fotografijos atspindėjo susitikimus su įvairiais žymiais asmenimis: pedagoge Emilija Kvedaraite-Mykolaitiene V. Mykolaičio-Putino kabinete, tapytoju Česlovu Kontrimu, kalbininke Gražute Šlapelyte-Sirutiene namuose pas menininkus Birutę Žilytę ir Algirdą Steponavičių, kartu su Vilniaus miesto knygos bičiulių Martyno Mažvydo klubo nariais susitikime su poetu Eugenijumi Matuzevičiumi ir rašytoja Ieva Simonaityte, laisvalaikio išvykas: slidžių žygyje, kelionėje valtimis nuo Palūšės Ignalinos ežerais, Žeimena ir Nerimi, po Žemaitiją, ekskursijose į Rygą, Kyjivą, Almatą, Bulgariją, Čekiją ir kt.

Šiais renginiais buvo paminėtos V. Žuko 100-osios gimimo metinės VU bibliotekoje. Tai ne pirmas kartas, kai joje minima Profesoriaus sukaktis. Kol gyvi V. Žuką menantys žmonės, tol bus gyva ir šio žmogaus asmenybė.

Parodą, kuri buvo eksponuojama iki š. m. gegužės 31 d., parengė straipsnio autorė.